

Archiv obce Svojšín
1886 – 1945

Inventář

Číslo EL NAD: 156
Evidenční číslo pomůcky: 356

Obsah

Úvod.....	3
I. Vývoj původce archivního souboru.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru.....	8
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	9
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru.....	9
V. Záznam o uspořádání archivního souboru.....	9
Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury.....	10
Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk.....	11
Inventární seznam.....	12

Úvod

I. Vývoj původce archivního souboru

Organizaci místní samosprávy, převedením pravomocí do rukou obcí, předcházelo zrušení roboty a poddanství v roce 1848. Následoval zákon o provizorním zřízení obecním č. 170/1849 Ř. z. ze dne 17. března, který zrušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí, kde vrchnost doposud zastupovali venkovští rychtáři a konšelé, pověřeni vykonáváním částečné a obecné samosprávy. Stále ještě omezené obecní pravomoci zaručily obcím alespoň základní práva, mezi něž patřila práva: svobodné volby zástupců, domovské, samostatně vyřizovat vlastní agendu, uveřejnit veřejně výsledky obecního hospodaření a zveřejnění jednání obecních zástupců. Jednalo se o zlomový počín, vyvolaný zejména tlakem na politickou situaci ve státě. Zprvu udílená samostatnost zemská přenesla se na úroveň krajskou, okresní a obecní. Přestože by se tak mohlo zdát, že majitelé dosavadních panství tím přišli o řadu výhod, opak je skutečností. Mohli snáze uplatnit svůj vliv především tam, kde jej potřebovali využít nejvíce. Postupně mohli získat kontrolu nad obcemi a později nad celými okresy.

Shora uváděná zákonná úprava, takzvané Stadionovo prozatímní obecní zřízení, vycházela z uvozovacího patentu a v něm uvedeného hesla, že základem svobodného státu je svobodná obec. Zákon jej zachovával tak, že hovořil o obcích místních, okresních a krajských. Skutečně platnými se však staly pouze předpisy o obcích místních.

Obce se staly nejnižším článkem místní samosprávy. Obvod těchto obcí se shodoval s katastrálním územím. Novým prvkem se stalo zavedení pravidla, že každé sídliště se muselo stát obcí či součástí obce nazývané osadou. Dřívější rozdíly mezi sídlišti různých stupňů byly zachovány pouze v názvoslovích těchto obcí, jako města, městyse čili městečka a vesnice či vsi. Každá obec náležela do určitého soudního a politického okresu a každá osoba musela patřit do evidence některé obce. Pokud některé z obcí nesplnily zákonné požadavky, mělo se přistoupit k jejich sloučení s jinou obcí, přestože by s tím dotčená obec nesouhlasila.

Stadionovo zřízení rozlišovalo dvojí působnost obce. Obec se měla starat především o svoje vlastní záležitosti, obecní zřízení tehdy hovořilo o přirozené působnosti obce. Ve své působnosti nemohla být obec omezována mimo zákonem uváděné případy. Jakýmsi protipólem přirozené působnosti obce se stala působnost přenesená. Tato působnost zahrnovala obstarávání určitých veřejných věcí, které obci nařizovala státní správa.

V každé obci se povinně zřídily dva orgány, obecní výbor a představenstvo. Obecní výbor volený na tři roky představoval kolegiální orgán a rozhodoval většinou hlasů. Disponoval však pouze usnášecí a dozorcí mocí, bez možnosti použít moc výkonnou. Užším orgánem, voleným právě z členů obecního výboru, se stalo obecní představenstvo. Skládalo se ze starosty a alespoň dvou radních. Nepředstavovalo ovšem kolegium, radní vytvářeli jen pomocný a zastupující orgán v době starostovy nepřítomnosti v úřadu, samotný starosta se stával výkonným orgánem, který prováděl usnesení obecního výboru.

Nad samosprávnými orgány se zavedla instituce dozoru a starosta mohl využívat práva prozatímního odložení výkonu rozhodnutí obecního výboru, pokud to odporovalo zákonům nebo mohla být způsobena škoda obci samotné. V roce 1850 došlo k rozšíření dozorcí moci a místním obcím přibyla policie. Nadřízený okresní úřad měl dohlížet na práci starosty v oboru

místní policie patřící do přirozené působnosti obce. V nutných případech pak uváděl věci do pořádku. Vláda mohla obci kdykoliv výkon místní policie odejmout a zabezpečit její činnost za pomoci vlastních orgánů.

Vlastní činnost obecní samosprávy začala v roce 1850, kdy byly aktivovány nově zřízené státní politické úřady. Došlo k územní reformě obcí a obecní samospráva se posléze stala skutečností.

K vydání dalšího obecního zřízení došlo v roce 1859, v platnost vstoupilo pouze ustanovení o domovském právu a navíc nastalo odstranění veřejnosti jednání orgánů obecní samosprávy. Po vydání Říjnového diplomu docházelo k postupnému odstranění zásahů do samosprávy. V roce 1861, po volbách do obecních orgánů, v nichž zvítězili ve většině měst v Čechách čeští zástupci, byla veřejnost jednání zavedena opět. Rok poté vstoupil v platnost rámcový říšský obecní zákoník jako výsledek jednání mezi vládou, snažící se dostat obce pod větší kontrolu, a mezi parlamentem. V roce 1863 bylo vydáno obecní zřízení a řád volební pro Slezsko, o rok později také pro Moravu a Čechy č. 7/1864 Z. z. Tato zřízení se vztahovala na všechny obce příslušné země s výjimkou statutárních měst. Každá nemovitost musela náležet do svazku některé obce. Samosprávné obce se mohly slučovat a rozlučovat a za určitých okolností měnit svoje hranice, o čemž však s konečnou platností rozhodovaly zemské sněmy.

Obecní zřízení rozlišovala dva druhy občanů do obce náležejících. Jednalo se o skupinu osob spojenou s obcí na základě jakéhosi hmotného svazku či o skupinu osob přespolečných. Je zřejmé, že prvně uváděná skupina disponovala všemi výhodami, které jí ze zákona příslušely, avšak nejdůležitějším právem bylo právo volební.

Voliči oprávnění k volbě volili na tříleté funkční období obecní výbor. Počet členů výboru se odvíjel podle zalidněnosti obce a v Čechách se pohyboval mezi osmi a 36 členy, na Moravě od sedmi do 30 členů. Obecní výbor volil ze svého středu obecní představenstvo, které se skládalo z obecního starosty a obecního radního. Počet členů obecního představenstva nesměl přesahovat třetinu členů obecního výboru, počet radních však nemohl klesnout pod dva. Obecnímu výboru se v této době občas říkalo obecní zastupitelstvo. Každý volitelný a řádně volený občan byl povinen volbu přijmout, výjimky z tohoto pravidla byly přesně stanoveny.

Obec, její činnost a veškerý život v ní tak v podstatě existoval v nezměněné podobě téměř do roku 1918, kdy se po vzniku nového, samostatného státu přijala zcela odlišná opatření pro obecní samosprávu.

Základním pravidlem pro chod obce po roce 1918 zůstal nadále předpoklad, že o obecních záležitostech může rozhodovat pouze osoba, která přispívá na udržování obecního hospodářství, avšak vyvstala potřeba řešit situaci s volebními řády. Na počátku roku 1919 tak vstoupila v platnost dvě zákonná nařízení, zákon č. 75/1919 Sb. o řádu volení v obcích a zákon č. 76/1919 Sb. o novele k obecnímu zřízení.

Volební řád představoval výsledek dohody občanských stran se sociální demokracií a přinášel značnou demokratizaci. Přiznával totiž všeobecné, rovné, tajné a přímé hlasovací právo při volbách do obcí všem osobám, které měly v obci alespoň tříměsíční trvalé bydliště, a které nebyly určitým způsobem diskvalifikovány a dosáhly věku 21 let. Pasivní volební právo se přiznávalo osobám ve věku od 26 let a volený musel alespoň jeden rok v obci bydlet. Volilo se na základě kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení. Volební období se prodloužilo na čtyři roky, v roce 1933 na šest let, aby se sjednotila délka volebních období

s ostatními samosprávami. Vznikly obecní finanční komise, v nichž jednu polovinu představovali zástupci zvolení obecním zastupitelstvem a druhou zástupci jmenovaní okresním úřadem. Jednalo se tak především o kontrolu ze strany státu, který si v obcích nepřál převahu socialistické většiny, která by mohla volně nakládat s obecními prostředky. Komise mohly kontrolovat veškeré obecní hospodaření a odvolávat se proti všem usnesením obecního zastupitelstva finanční povahy.

Zákonná novela obecních zřízení rozeznávala tyto řádné orgány obcí: obecní zastupitelstvo, obecní radu, starostu, případně jeho náměstky a komise.

Obecní zastupitelstvo nahradilo dřívější obecní výbor. Jeho zvolení se účastnili všichni voliči oprávnění k volbě a skládalo se z devíti až 60 členů podle počtu obyvatel v obci.

Ze svého středu volilo obecní zastupitelstvo obecní radu, která nastupovala na místo dřívějšího obecního představenstva. Skládala se ze starosty, jeho náměstka či náměstků a členů rady, radních. Počet všech těchto členů činil znovu jednu třetinu obecního zastupitelstva, proto se stanovil počet jeho členů na devět, aby rada byla nejméně tříčlenná. Plnila totiž také funkci obecního trestního senátu, a tento musel být nejméně tříčlenný, tvořil jej starosta a dva radní.

Došlo k jasnému vymezení významu obecní rady, totiž že obecní rada tvoří sbor, který se za předsednictví starosty usnází na všech věcech, jež podle zákona nebo podle zákonných nařízení nejsou vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu. Toto ustanovení utvářelo z rady primární orgán obce.

Obecní zastupitelstvo volilo ze svého středu rovněž starostu a jeho náměstka, v obcích s počtem převyšujícím 24 členů zastupitelstva se volili náměstci dva. Volba starosty nemusela být potvrzena státem, zákon č. 122/1933 Sb. o změnách řádu voleb v obcích však stanovil, že volbu starosty schvaluje státní úřad. Pokud státní úřad volbu starosty a jeho náměstků nepotvrdil, pozbývala tato volba platnost a obecní zastupitelstvo bylo povinno uskutečnit volbu novou. Kdyby se však zastupitelstvo zdráhalo provést novou volbu, pozbývala by platnosti také volba členů obecního zastupitelstva. Politický úřad jmenoval do čela obce správní komisi a v příhodné době vypisoval novou volbu obecního zastupitelstva. Podle shora psaného je jasně viditelné, že těmito ustanoveními byla obecní samospráva značně okleštěná. Státní úřady nezavazoval žádný termín k vypsání nových voleb obecního zastupitelstva.

Právním obcí bylo zřizovat si poradní a přípravné sbory ve formě komisí.

Nejdůležitějším orgánem, v jehož rukách spočívala rozhodující moc, byla obecní rada. Její zasedání byla neveřejná a konala se poměrně často. Obecnímu zastupitelstvu byly vyhrazeny pouze některé věci, schvalovalo zejména obecní rozpočet, jeho schůze se měly konat alespoň jednou za dva měsíce a byly veřejné. K určitým funkcím starosty patřilo svolávání schůzí obecní rady a obecního zastupitelstva, zastupování obce navenek apod.

Mezi mimořádné orgány obce patřil vládní komisař nebo správní komise. Pokud zemský úřad rozpustil zastupitelstvo, bylo povinností příslušného okresního úřadu stanovit pro obec přechodný orgán (komisař, správní komise). Tento mimořádný orgán vedl správu obce do řádné volby a dosazení nově zvoleného zastupitelstva. Pravomoc přechodných orgánů zůstala omezena na běžné záležitosti a kromě toho směl provádět pouze neodkladné akty, jejichž prodlením by mohla obci vzniknout škoda.

V období německé okupace pohraničí v letech 1938 – 1945 se charakter veřejné správy výrazně odlišoval od předešlého. V odtržených pohraničních částech republiky vstoupil v

platnost říšskoněmecký systém a došlo k odstranění volitelnosti orgánů územní samosprávy. Na protektorátním území vznikly správní orgány řídicí se poněkud upravenou verzí týchž zákonů. V pohraničí převzala dočasně, do 20. října 1938, veškerou výkonnou moc armáda. Z jejího pověření vedli armádní zástupci veškeré existující správní orgány.

Nejdůležitějším obdobím ve vývoji sudetské správní organizace byla krátká doba od 21. října 1938 do 30. dubna 1939. Došlo k přijetí významných zákonných opatření a vybudování celé správní sítě. Vznikla tzv. Říšská župa sudetská (Reichsgau Sudetenland) a celé území se rozdělilo na venkovské a městské okresy (Landkreise a Stadtkreise). Ve venkovských okresech byly utvořeny úřady landrátů (Der Landrat) navazující na prvorepublikové okresní úřady. Došlo k faktické likvidaci územní samosprávy. Ve správě obcí se zavedl tzv. vůdcovský princip a správu obce tak zastával pouze starosta. Stálými zástupci starostů se stali přidělcenci (Beigeordnete). První přidělenec byl podle zákona prvním a stálým zástupcem starosty, zbývající přidělcenci byli stálými zástupci pouze ve svých pracovních oborech (sociální péče, policie, zdravotnictví, školství apod.), starosta však mohl vztáhnout každou z těchto záležitostí na sebe. Další obecní orgán představovali obecní radové obstarávající trvalý kontakt mezi obecní správou a ostatními obyvateli. Jednalo se o nejméně 12 a nejvíce 36 členů a zákon stanovil, ve kterých záležitostech se musí starosta s obecní radou poradit. Kromě obecních radů existovali ještě poradci, kteří vykonávali poradní činnost pro starostu a přidělcence v určitém správním oboru nebo jiné speciální otázce. K obecním orgánům patřila také porada obecních radů a poradců. Starosta je zval v přiměřené lhůtě k poradě a oznámil jim její důvod.

O zajištění vzájemné symbiózy mezi obecní správou a nacistickou stranou se staral zmocněnec NSDAP. Ze zákona požíval značného vlivu na správu obce, aby dohlédl na správnou interpretaci nacistických zájmů ve svěřené obci. Starosta a přidělcenci z povolání vykonávali svůj úřad 12 roků, pokud se jednalo o úřad čestný, krátka se doba na 6 roků.

Činnost obecních úřadů zanikla v roce 1945, kdy byly nahrazeny soustavou národních výborů. V pohraničí navazovaly na obecní úřady místní správní komise jmenované postupně v letech 1945 – 1946.

Název vsi Svojšín, nalézající se přibližně 6 kilometrů západně od Stříbra, vznikl přivlastňovací příponou -ín ze staročeského osobního jména Svojša, Svojšě a lze jej vykládat jako Svojšův, ve smyslu dvůr, majetek. K dalším českým názvům vsi patřily Svejšín, Swoyssin, Svojšín, Svojšíno, k německým Schweißing, Schweising, Swogssin, Swogssino, Schweissing a k latinským Suaysin, Sweyssin, Swessing, Sueising, Zwesin, Zweyssin, Swaising, Swayssingc, Swaysing, Swayssin, Sweissin, Swoyssin, Sweyssyn.

Poprvé je Svojšín v historických textech zmiňován v roce 1177, kdy patřil Oldřichovi s predikátem ze Svojšína. Ves sice později vlastnil společně se svým bratrem Benedou ze Svojšína, ale pozdější vlastnické nároky pánů ze Svojšína se týkaly výhradně Oldřichových potomků. Mezi lety 1196 – 1251 náležela ves Ctiborovi, který se o ni v letech 1228 – 1236 dělil s bratrem Benedou. Ctiborovi synové, Beneda a Oldřich, drželi vlastnické právo ke Svojšínu v letech 1234 – 1251. Mladší ze synů, Oldřich se později přesunul na nedalekou Třebel a majetek ve Svojšíně přešel do rukou Benedy a jeho potomků. V období mezi lety 1289 – 1323 náležel Svojšín jeho synovi Benedovi a následně (1329 – 1362) jeho dědicům Jindřichovi a dalšímu Benedovi. V roce 1396, po smrti posledně jmenovaného Benedy, byl svojšínský majetek rozdělen. Jednu část získala vdova Johanka a druhá část připadla nezletilým Benedovým dědicům, jejichž poručnictvím byl patrně pověřen Borník ze Štítar. Majetková rozdrobenost zboží ve Svojšíně se ještě více prohloubila v roce 1407, kdy je v

souvislosti s podacím právem ke kostelu ve vsi připomínáno hned několik osob současně. Patřili sem Bohuněk ze Štítar na Bystřici, Vilém z Volfštejna, Hrabiše z Paběnic na Nalžovech a Protiva ze Svojšína. V roce 1410 se objevuje v souvislosti se vsí jméno Petra Zmrzlíka ze Svojšína, připomínané ještě v roce 1412. Majetek byl posléze znovu slučován, avšak vlastnictví se stále dělilo mezi několik držitelů. Jeden z dílů si podržel Protiva ze Svojšína a další patřil dědicům nalžovských (dříve Svojšti z Nalžov, později Nalžovští ze Svojšína). Poslední písemná zmínka o Protivovi pochází z roku 1434, přičemž ve stejném roce se lze dočíst o Půtovi z Paběnic jinak z Nalžov seděním ve Svojšíně. V roce 1443 se objevují jména bratrů Mikuláše a Petra z Nalžov seděním ve Svojšíně. Jako o držiteli Svojšína je možné číst o prvním z bratrů ještě v letech 1454 a 1464. V roce 1472 se po Svojšínu psal Jan Zmrzlík, ale toto je zároveň poslední dochovaná zmínka o rodu Zmrzlíkovců ve Svojšíně. Mezi lety 1499 – 1502 náležel vlastnický podíl ve vsi bratrům Bohuslavovi a Burianovi z Nalžov a ve Svojšíně. S Bohuslavem se lze setkat ještě v roce 1521. Ovšem již roku 1519 se objevuje jméno Jiříka Svojského z Nalžov a ve Svojšíně, kterému ves patrně patřila ještě v roce 1532. Jeho nezletilí potomci se ocitli v poručnictví svojí tety Markéty a jejího manžela Jiřího Čejky z Olbramovic, který užíval predikát na Svojšíně ještě v roce 1535. Na přelomu let 1539 – 1540 se rodového panství ujal starší syn zesnulého Jiříka z Nalžov, Burian, který zároveň zastával majetkové zájmy za svého dosud nedospělého bratra Jošta. Před rokem 1542 ale Burian náhle zemřel a za stále nedospělého Jošta spravovala svojšínské zboží sestra Anna, které rodový majetek posléze připadl definitivně. Anna, provdaná Příchovská, zemřela v roce 1596 a Svojšín odkázala nezletilým vnoučatům svého syna Jana. Možnost nakládat se svým majetkem se jim pak naskytla již v roce 1597, záhy po smrti otce. V roce 1615 se o držbu tohoto vlastnictví dělili Václav a Albrecht Příchovští z Příchovic. V rodině druhého z nich pak se toto vlastnictví posléze udrželo nastálo. Po Abrechtově smrti jej získal jeho syn Jan Vilém. Jeho dědicové Albrecht Karel a Antonín drželi Svojšín společně v letech 1696 – 1705, a posléze se podělili o rodové statky tak, že svojšínské panství přešlo do Antonínových rukou. Jeho nejstarší syn vlastnil Svojšín v období 1713 – 1781, kdy zemřel a majetek přešel na jeho potomka Jan Václava. Pro tíživou finanční situaci byl v roce 1795 Svojšín nabídnut do veřejné dražby a v této jej získal Josef von Bigatto. K tomuto statku připojil Josef, jako dědictví po své matce Marii Justíně, roku 1805 sousední panství Ošelín. Obě tato tato panství sloučil a spravoval jako jeden celek. Po Josefově smrti v roce 1812 zdědil panství, z důvodu bezdětnosti předešlého majitele, jeho příbuzný Karl Anton, svobodný pán von Juncker, který ovšem musel slíbit, že ke svému příjmení připojí přídomek Bigatto.

V držení rodu Juncker – Bigatto dosáhl Svojšín konce patrimoniální správy.

Posledním mužským potomkem rodiny Juncker – Bigatto, který velkostatek Svojšín vlastnil, byl Klement Václav Leo Ottokar Juncker – Bigatto. Po jeho smrti v roce 1928 vlastnila rodový majetek Klementova dcera Amálie Juncker – Bigatto. V roce 1935 zdědil statek doktor Klement Podeville, který jej vlastnil až do roku 1945.

Územní a správní kompetence obecní samosprávy ve Svojšíně se vztahovaly na obec Svojšín, dále pak v letech 1861 – 1945 na osady Holyně a Nynkov, a v letech 1861 – 1923 na osady Jezerce a Pytlov.

Do roku 1862 patřil Svojšín pod Krajský úřad v Plzni a od roku 1850 přešla obec pod nově zřízené Okresní hejtmanství v Plzni. Zároveň se vznikem politických okresů vznikly v roce 1850 také okresy soudní. Obec Svojšín se stala součástí nově vzniklého soudního okresu Stříbro (v němž zůstala až do roku 1945). Při další reorganizaci správy v roce 1855 byla sloučena politická a soudní správa a vznikl smíšený Okresní úřad Stříbro, jehož součástí byla

rovněž obec Svojšín. K definitivnímu rozdělení politické a soudní správy došlo v roce 1868, kdy bylo zřízeno Okresní hejtmanství ve Stříbře. Po připojení okresu Stříbro k německé „Třetí říši“ spravoval obec tzv. Landrát ve Stříbře.

Informace vztahující se přímo k činnosti obecní samosprávy se v archivním souboru AO Svojšín prakticky nenalézají. Jediným vodítkem je kniha zápisů ze zasedání obecního zastupitelstva (1934) 1945 – 1955 (zařazená v archivním souboru MNV Svojšín EL NAD 99), kde lze nalézt zápisy z let 1934 – 1942. Zbývající materiál je možné použít pouze jako podpůrný informační zdroj a pro rekonstrukci činnosti obecní samosprávy v obci je vhodný pouze zčásti. Následující neúplný přehled obecních starostů byl sestaven z několika na sobě nezávislých pramenů.

představený obce/starosta	funkce od roku	funkce do roku
Josef Steiner	1886	?
Franz Gerstner	1912	?
Johann Lanzendörfler	1921	?
Peter Kneissl (Kneisl)	1924	1929
Josef Lehanka	1934	1935
Franz Přibul	1935	1945

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Z protokolu o dohlídce spisovny MNV Svojšín z 6. prosince 1952, kterou vykonala pracovnice okresní archivní služby při ONV Stříbro, vyplývá, že pro trvalou archivní úschovu byly, mimo jiné, vybrány: účetní knihy z let 1941 – 1945, Fremdenbuch z let 1924 – 1945, Seelenbeschreibungsbuch z let 1929 – 1953 (později převedena pod FÚ Svojšín EL NAD 641) a „německý listinný materiál“ z let 1927 – 1940. V protokole je dále konstatováno, že žádné jiné spisy z doby německé okupace se nedochovaly. Materiál, vybraný k převozu, byl prozatímne uložen v budově MNV Svojšín.

V dopise z 18. února 1957, adresovaném MNV Svojšín, upozornila okresní archivářka na svaz písemností, vybraných při skartaci v roce 1955. Žádala představitele MNV Svojšín o spolupráci s přípravou tohoto materiálu k vyzvednutí.

Podle evidenčního listu JAF, zavedeného k 22. prosinci 1957, je zřejmé, že archivní soubor AO Svojšín tehdy obsahoval 19 úředních knih z let 1934 – 1945 a 1 kartón z let „cca“ 1895 – 1937. V rubrice „tématický popis fondu“ se lze dočíst, že se jednalo o hospodářství obce. Tehdejší zpracovatel vyčlenil z AO Svojšín Knihu cizinců z let 1924 – 1945 a zařadil ji k archivnímu souboru MNV Svojšín EL NAD 99, neboť v jejím vedení pokračovala česká obecní samospráva.

Vzhledem k absenci přírůstkového seznamu z uvedených let nelze určit, jak, kdy a pod jakým číslem přírůstku se tento materiál v tehdejší okresním archivu ocitl.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Při pořádacích pracích v archivním souboru AO Svojšín došlo ke korekci celkové metráže, úpravě dolní časové meze a změně celkové datace, z původních 1895 – 1945 na 1886 – 1945. Změna byla provedena také z hlediska počtu a dělení evidenčních jednotek. Z původních 2 kartónů zbyl pouze jeden a zároveň se zvýšil počet úředních knih, dříve uložených právě v jednom z těchto kartónů. Byla také nalezena katastrální mapa obce, která byla k archivnímu souboru přiřčena při inventarizačních pracích.

Materiál archivního souboru AO Svojšín pochází z let 1886 – 1945. Jedná se o 19 úředních knih, 1 kartón a 1 mapu o celkové metrži 0,27 bm.

Vzhledem k umístění obce v oblasti s převažujícím německým obyvatelstvem je v dochovaných archiváliích užíván německý jazyk.

Archivní soubor byl uspořádán podle metodického návodu pro pořádání archivních souborů obcí.

V archivním souboru se nalézají archiválie II. kategorie.

Fyzický stav materiálu je dobrý. Pouze mapa vykazuje známky drobného poškození a neúplnosti. Jeden z listů je fyzicky oddělen od ostatních a chybí 5 dalších listů, včetně toho s kladem všech listů a popisem mapy, což komplikuje zejména její plný popis.

Při pořádacích pracích v archivním souboru AO Svojšín z něj nebyly vyřazeny žádné multiplikáty a písemnosti nearchivní povahy.

Při revizi archivního souboru AO Svojšín, provedené 28. března 2001, do něj byla opět začleněna Kniha cizinců z let 1924 – 1945. V jejím vedení bylo sice pokračováno ještě v roce 1945, avšak než se správy obce ujala česká samospráva (což zároveň znamenalo ukončení záznamů v knize), vedení této agendy zajišťovala prozatímní německá správa.

Mimo archivní soubor se nalézá kniha se zápisy ze zasedání německého obecního zastupitelstva z let 1934 – 1942. Jelikož kniha sloužila v letech 1945 – 1955 pro pořizování záznamů ze zasedání členů MSK a MNV Svojšín (později rady MNV), byla zařazena do archivního souboru MNV Svojšín EL NAD 99.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Veškerý materiál, dochovaný v archivním souboru AO Svojšín, představuje torza původních agend. Případné badatelské využití je tím tedy značně ztíženo. K badatelsky nejvděčnějšímu zdroji proto bude paradoxně patřit kniha ze zasedání obecního zastupitelstva (1934) 1945 – 1955, která je uložena v archivním souboru MNV Svojšín EL NAD 99.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování archivní pomůcky

Archivní soubor uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v dubnu 2009 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 27. října 2009

Miroslav Vetrák

Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Adressbuch und Führer für den politischen Bezirk Mies. Mies : Buchdruckerei A. Haßold in Mies, 1912.

Führer und Adressbuch für den Gerichtsbezirk Mies : mit den Städten Mies, Kladrau, Tschernoschin und den Landgemeinden. Bischofteinitz : J. Mitzner & Sohn, [1924].

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Haida : Verlagsanstalt Albert & Hanselik, s. d.

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1849

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1864

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1919

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1920

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1933

Seznam míst v království Českém, 1913

Státní oblastní archiv Plzeň : Průvodce po archivních fondech. Svazek 4. Praha : Archivní správa ministerstva vnitra ČSR, 1976.

Übersicht der in Folge a. h. Gutschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten provisorischen Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen, 1849

II. Literatura

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost.* Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : Příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu, *Archivní časopis : zvláštní příloha.* 1999, roč. 49.

PROFOUS, Antonín – SVOBODA, Jan. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny.* Díl IV. S – Ž, Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1957.

PROCHÁZKA, Zdeněk – ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze okresu Tachov 2.* Tachov : Okresní muzeum v Tachově, 1990.

SEDLÁČEK, August. *Místopisný slovník království českého.* Praha : Nakladatelství ARGO, 1998.

Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
EL	evidenční list
EL JAF	evidenční list Jednotného archivního fondu
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evíd.	evidenční
inv. č.	inventární číslo
JAF	jednotný archivní fond
MNV	místní národní výbor
MSK	místní správní komise
NAD	národní archivní dědictví
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Nacionálněsocialistická německá strana dělnická)
ONV	okresní národní výbor
Ř. z.	Říšský zákoník
Sb.	Sbírka
s. d.	sine dato (bez datace)
SOkA	státní okresní archiv
Z. z.	Zemský zákoník

Inventární seznam

Obecní úřad 1850 – 1945

Úřední knihy

Knihy všeobecné správy obce

1	Kniha cizinců	1924 – 1945	K 1
---	---------------	-------------	-----

Spisový materiál

Spisy

Obec a její správa

2	Korespondence ohledně domovské evidence	1925 – 1942	N 1
---	---	-------------	-----

Všeobecná správní činnost obce

3	Smlouvy, úřední vysvědčení a protokoly týkající se koupě, prodeje a směny obecních pozemků	1922 – 1936	N 1
---	--	-------------	-----

Péče o bezpečnost a veřejný pořádek

4	Stavební záležitosti	1924 – 1936	N 1
---	----------------------	-------------	-----

5	Elektrovod o vysokém napětí Kladruby – Těchlovice – Blahousty, Těchlovice – Černošín, Víchov – Bezdržice	1924 – 1925	N 1
---	--	-------------	-----

Péče o veřejné ústavy a zařízení

6	Podpora v nezaměstnanosti	1931	N 1
---	---------------------------	------	-----

Spolupůsobení ve státních záležitostech

7	Seznamy odvodem povinných osob	1886 – 1904	N 1
---	--------------------------------	-------------	-----

8	Dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí – předpis a odvolání se proti této (statek Svojšín)	1931	N 1
---	---	------	-----

9	Materiály týkající se exekuce proti Wenzelovi Wenigovi, hostinskému ve Svojšíně	1930 – 1936	N 1
---	---	-------------	-----

10	Povolení koncesí a živností, která došla od Okresního úřadu ve Stříbře	1929 – 1936	N 1
----	--	-------------	-----

Účetní materiál

Účetní knihy

11	Hlavní kniha příjmů	1941 – 1942	K 2
----	---------------------	-------------	-----

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
12	Hlavní kniha příjmů	1942 – 1943	K 3
13	Hlavní kniha příjmů	1943 – 1944	K 4
14	Hlavní kniha příjmů	1944 – 1945	K 5
15	Hlavní kniha výdajů	1941 – 1942	K 6
16	Hlavní kniha výdajů	1942 – 1943	K 7
17	Hlavní kniha výdajů	1943 – 1944	K 8
18	Hlavní kniha výdajů	1944 – 1945	K 9
19	Kniha pro evidenci účetních položek	1942	K 10
20	Kniha pro evidenci účetních položek	1943	K 11
21	Kniha pro evidenci účetních položek	1944 – 1945	K 12
22	Kniha daní a poplatků	1941 – 1942	K 13
23	Kniha daní a poplatků	1942 – 1943	K 14
24	Kniha daní a poplatků	1943 – 1944	K 15
25	Kniha daní a poplatků	1944 – 1945	K 16
26	Rekapitulační kniha pro evidenci účtů	1942	K 17
27	Rekapitulační kniha pro evidenci účtů	1943	K 18
28	Depozitní kniha účetní	1941 – 1942	K 19

Ostatní materiál

29	Katastrální mapa obce Svojšín (neúplná) 1 : 2880, litografie kolorovaná, ručně vepsané poznámky obyčejnou a barevnou tužkou, papír podlepený kartónem, listy vzájemně spojeny režnou lepící páskou, 14 listů o různých formátech, 32,5 x 26 cm – 7 kusů, 32,5 x 21,5 cm – 2 kusy, 32,5 x 13 cm – 1 kus, 22,5 x 26 cm – 3 kusy, 22,5 x 21,5 cm – 1 kus	[1900] – [1945]	M 1
----	--	-----------------	-----

Název archivu:	Státní okresní archiv Tachov
Název archivní pomůcky (archivního souboru):	Archiv obce Svojšín
Značka archivního souboru:	AO Svojšín
Časový rozsah:	1886 – 1945
Počet evidenčních jednotek:	21 (19 úředních knih, 1 kartón, 1 mapa)
Počet inventárních jednotek:	29
Rozsah bm:	0,27 bm (0,13 úřední knihy, 0,12 kartón, 0,02 mapa)
Stav ke dni:	27. října 2009
Archivní soubor zpracoval(a):	Miroslav Vetrák
Pomůcku sestavil(a):	Miroslav Vetrák
Počet stran:	15
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl SOAP/090-0618/2009